

(Tiếp theo)

CHÍ KHÍ ANH HÙNG**KẾT QUẢ CẢN ĐẠT**

- Qua nhân vật Từ Hải, hiểu được lí tưởng anh hùng của Nguyễn Du.
- Nắm được đặc trưng nghệ thuật trong việc tả nhân vật anh hùng của Nguyễn Du.

TIỂU DẪN

Cuộc đời Kiều tưởng như bế tắc hoàn toàn khi lần thứ hai rơi vào lầu xanh thì Từ Hải bỗng xuất hiện và đưa Kiều thoát khỏi cảnh ô nhục. Hai người sống hạnh phúc “Trai anh hùng gái thuyền quyên – Phi nguyên sánh phượng đẹp duyên cưới rồng”. Nhưng Từ Hải không bằng lòng với cuộc sống êm đềm bên cạnh nàng Kiều tài sắc, chàng muốn có sự nghiệp lớn nên sau nửa năm đã từ biệt Kiều ra đi. Đoạn trích (từ câu 2213 đến câu 2230) bao gồm ngôn ngữ tác giả và ngôn ngữ đối thoại cho thấy chí khí của Từ Hải.

Thúy Kiều – Từ Hải*(Tranh minh họa của Tạ Thúc Bình)*

VĂN BẢN

Nửa năm hương lửa⁽¹⁾ đương nồng,
Trượng phu thoát đã động lòng bốn phương⁽²⁾.
Trông vời⁽³⁾ trời bể mệnh mang,
Thanh gươm yên ngựa⁽⁴⁾ lên đường thẳng rong⁽⁵⁾.
Nàng rằng : “Phận gái chữ tòng⁽⁶⁾,
Chàng đi thiếp cũng một lòng xin đi”.
Tù rằng : “Tâm phúc tương tri⁽⁷⁾,
Sao chưa thoát khỏi nữ nhi thường tình ?
Bao giờ mười vạn tinh binh,
Tiếng chiêng dậy đất bóng tinh⁽⁸⁾ rợp đường.
Làm cho rõ mặt phi thường⁽⁹⁾,
Bấy giờ ta sẽ rước nàng nghi gia⁽¹⁰⁾.
Bằng nay bốn bể⁽¹¹⁾ không nhà,
Theo càng thêm bận biết là đi đâu ?
Đành lòng chờ đó ít lâu,
Chầy chăng là một năm sau vội gì !”.
Quyết lời dứt áo ra đi,
Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi⁽¹²⁾.

(Theo ĐÀO DUY ANH, *Từ điển “Truyện Kiều”, Sdd*)

-
- (1) *Hương lửa* : thời xưa, nam nữ khi thề nguyện tình yêu chung thủy thường thắp đèn chầu hương để cáo cùng trời đất, thần linh. Do đó, *hương lửa* (hay *lửa hương*) dùng để chỉ tình yêu.
- (2) *Lòng bốn phương* : “bốn phương” (nam, bắc, tây, đông) có nghĩa là thiên hạ, thế giới. Theo *Kinh Lễ*, xưa sinh con trai, người ta làm cái cung bằng cây dâu, tên bằng cỏ bồng (nói tắt : tang bồng) bắn tên ra bốn phương, tượng trưng cho mong muốn sau này người con trai làm nên sự nghiệp lớn. *Lòng bốn phương* : chí nguyện lập công danh, sự nghiệp (Nguyễn Công Trứ : “Chí làm trai nam bắc tây đông – Cho phỉ sức vẫy vùng trong bốn bể”).
- (3) *Trông vời* : trông ra xa.
- (4) *Thanh gươm yên ngựa* : ý nói Từ Hải chỉ một mình với một thanh gươm, một con ngựa.
- (5) *Thẳng rong* : đi liền một mạch.
- (6) *Phận gái chữ tòng* : (*chữ tòng* : đạo Nho quy định “tam tòng” – người phụ nữ, ở nhà theo cha, lấy chồng theo chồng, chồng chết theo con) phận gái thì phải theo chồng.
- (7) *Tâm phúc tương tri* : (*tâm* : lòng, *phúc* : dạ) hai người đã hiểu biết lòng dạ nhau, tức là đã hiểu nhau sâu sắc.
- (8) *Tinh* : cờ, *bóng tinh* : bóng cờ.
- (9) *Phi thường* : không giống cái bình thường, tức là xuất chúng, hơn người.
- (10) *Nghi gia* : bài *Đào yêu (Kinh Thi)* có câu “Chi tử vu quy – Nghi kì thất gia” (Người con gái về nhà chồng – Nên cửa nên nhà). *Nghi gia* ở đây có nghĩa là người chồng đón người vợ về nhà.
- (11) *Bốn bể* : chỉ thế giới, thiên hạ.
- (12) *Gió mây bằng đã đến kì dặm khơi* : thiên *Tiêu dao du* trong sách *Trang Tử (Nam Hoa kinh)* có truyện ngụ ngôn kể rằng chim bằng là một giống chim rất lớn, đập cánh làm động nước trong ba ngàn dặm, cưỡi gió mà bay lên chín ngàn dặm. Chim bằng trong thơ văn thường tượng trưng cho khát vọng của những người anh hùng có bản lĩnh phi thường, khao khát làm nên sự nghiệp lớn. Ý cả câu : Đã đến lúc chim bằng bay lên cùng gió mây.

HƯỚNG DẪN HỌC BÀI

1. Anh (chị) hãy cho biết hàm nghĩa của các cụm từ *lòng bốn phương* và *mặt phi thường*. Tìm những từ ngữ thể hiện sự trân trọng, kính phục của Nguyễn Du với Từ Hải.
2. Từ Hải bộc lộ lí tưởng anh hùng của mình qua lời nói với Thuý Kiều như thế nào ?
3. Nêu nhận xét về đặc điểm của cách miêu tả (hiện thực hay lí tưởng hoá) người anh hùng Từ Hải trong đoạn trích. Đây có phải là cách miêu tả phổ biến của văn học trung đại không ?

GHI NHỚ

Người anh hùng Từ Hải là một sáng tạo đặc sắc của Nguyễn Du về phương diện cảm hứng sáng tạo và nghệ thuật miêu tả.